

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

DREPT CIVIL
(judecători, procurori)

CURRICULUM

FORMATORI:

Ion CREȚU,
Lector universitar
Ludmila OUȘ,
Judecător la judecătoria Ciocana Chișinău
Alla CLIMOVA,
doctor în drept, conferențiar universitar

I. PRELIMINARII

Dreptul civil este o ramură de mare complexitate care încorporează norme ce reglementează un larg spectru de relații sociale cu caracter patrimonial și personal nepatrimonial. Din dreptul civil s-au separat mai multe instituții, apărute ca un drept special, și care în prezent sînt sau pretind a fi ramuri distincte de drept (dreptul afacerilor, dreptul familiei, dreptul proprietății intelectuale ...) și care împreună formează un tot unitar, numit în doctrină „dreptul privat”. Pentru acestea, dreptul civil continuă să fie fundamentul dreptului comun; or, normele acestuia sînt aplicabile ori de cîte ori normele speciale nu prevăd altfel.

Complexitatea, diversitatea și frecvența raporturilor juridice civile solicită celor care aplică legislația, în special judecătorilor, procurorilor avocaților, cunoștințe profunde ale legislației și ale practicii judiciare, abilități de interpretare pentru a elabora soluții adecvate litigiilor civile.

Studiul *Dreptului civil*, îndeosebi al instituțiilor „Părții Generale”, dar și al drepturilor reale principale și al teoriei generale a obligațiilor are un rol deosebit pentru formarea unui jurist de carieră, iar aceasta se învederează mai cu seamă în formarea unui sistem de gîndire specific, de logică juridică, în temeiul căreia orice jurist, inclusiv judecător, procuror, trebuie să se poată orienta în găsirea unor soluții legale. Or, găsirea unor soluții corecte se impune chiar și pentru situațiile care nu sînt reglementate expres; pe de o parte, legea materială (Codul civil) prevede că drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sînt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, iar, pe de altă parte, legea procesuală (Codul de procedură civilă) dispune că nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Prelegerile la Dreptul civil sînt adresate audiențelor Institutului Național al Justiției din Republica Moldova și vor avea următoarele obiective:

- actualizarea legislației în materie, dat fiind caracterul dinamic al reglementărilor instituțiilor juridice care aparțin dreptului civil;
- identificarea problemelor teoretice și practice privind „materia civilă” în scopul interpretării și aplicării corecte a dispozițiilor legale;
- prezentarea și analizarea instituțiilor dreptului civil în mod interdisciplinar datorită legăturilor existente între acestea și alte instituții, norme juridice de drept privat și de drept public;
- realizarea unei mobilități în gîndirea juridică a audiențelor de justiție necesară identificării, interpretării și aplicării dispozițiilor legale la cauzele comerciale deduse judecării.

II. OBIECTIVELE GENERALE ALE DISCIPLINEI

La nivel de cunoaștere și înțelegere:

- să cunoască esența principalelor instituții ale dreptului civil;
- să definească conceptele fundamentale ale dreptului civil;
- să explice principiile ce stau la baza reglementării relațiilor civile cu caracter patrimonial sau cu caracter personal nepatrimonial;
- să identifice categoriile de persoane, de bunuri, de acte juridice;
- să distingă drepturile reale de cele obligaționale;
- să caracterizeze contractele civile.

La nivel de aplicare:

- să schițeze proiecte de contracte civile;
- să aplice legea civilă în timp;
- să clasifice actele normative civile după forța lor juridică (tratate internaționale, legi, uzanțe, ordonanțe și hotărâri ale Guvernului, alte acte normative);
- să clasifice după criteriile cunoscute persoanele, bunurile, actele juridice;
- să argumenteze corelația dintre norma juridică generală și specială;
- să determine după elementele indicate natura juridică a anumitor contracte.

La nivel de integrare:

- să recomande soluții unor litigii civile;
- să redacteze hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze darea unei soluții juridice pentru o anumită stare de fapt.
- să recomande (selecteze) probele care demonstrează existența sau inexistența unui drept;
- să analizeze dosare civile și economice și să evidențieze neajunsurile existente.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Formatori	Semestrul	Numărul de ore		Evaluarea
		C	S	
Ion Crețu Ludmila Ouș Alla Climova	I	20	48	Examen

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Actul juridic civil	2
2.	Termenele în dreptul civil. Termenele de prescripție	1
3.	Noțiuni generale despre proprietate. Dobândirea și încetarea dreptului de proprietate	1
4.	Modalitățile dreptului de proprietate	1
5.	Limitele de exercitare a dreptului de proprietate. Dreptul de uzufruct, uz și abitație, de servitute, de superficie	1
6.	Teoria generală a contractului civil	2
7.	Garantarea executării obligațiilor	1
8.	Executarea obligațiilor	1
9.	Contracte translativ de proprietate	4
10.	Locația de bunuri	1
11.	Locația de servicii	3
12.	Răspunderea civilă	2
TOTAL		20

b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de seminar

Nr. crt.	TEMA:	Realizarea în timp (ore)
1.	Persoana fizică și persoana juridică – subiecte ale raportului juridic civil	4
2.	Actul juridic civil	4
3.	Termenele în dreptul civil. Termenele de prescripție	2
4.	Noțiuni generale despre proprietate. Dobândirea și încetarea dreptului de proprietate	4
5.	Dreptul de proprietate comună	2
6.	Limitele de exercitare a dreptului de proprietate. Dreptul de uzufruct, uz și abitație, de servitute, de superficie	2
7.	Teoria generală a contractului civil	2
8.	Garantarea executării obligațiilor	4
9.	Executarea obligațiilor	4
10.	Contracte translativ de proprietate	6
11.	Locația de bunuri	4
12.	Locația de servicii	6
14.	Răspunderea civilă	4
TOTAL		48

V. OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

OBIECTIVELE DE REFERINȚĂ	CONȚINUTURI
<p><i>Audientul trebuie să cunoască:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – definiția, caracterele și conținutul capacității civile de folosință; – definiția, caracterele, categoriile și conținutul capacității civile de exercițiu; – incapacitatea persoanei fizice; – esența numelui și domiciliului persoanei fizice ca atribute de identificare în raporturile juridice; – să caracterizeze temeiurile declarării persoanei dispărute fără veste și temeiurile declarării morții; – să caracterizeze temeiurile emancipării. <p><i>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – distinge capacitatea de folosință de capacitatea de exercițiu; – compara între ele îngrădirile capacității de folosință cu caracter de sancțiune civilă cu cele cu caracter de sancțiune penală; – distinge între ele categoriile capacității de exercițiu; – compara efectele declarării persoanei dispărute fără veste cu efectele declarării morții persoanei; – distinge efectele limitării capacității de exercițiu de efectele declarării incapacității persoanei. <p><i>Audientul trebuie să poată:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – întocmi cereri și acte judiciare (hotărâri, încheieri) privind emanciparea persoanei fizice, limitarea capacității de exercițiu; de nulitate a actelor juridice încheiate fără capacitatea civilă necesară, de declarare a dispariției fără veste, privind declararea morții, schimbarea numelui, apariția persoanei dispărute sau declarate decedate. 	<p><i>Persoana fizică</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Capacitatea de folosință și capacitatea de exercițiu. • Teoria și practica. • Persoana fizică - întreprinzător individual.
<p><i>Audientul trebuie să cunoască:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – definiția persoanei juridice cu scop lucrativ; – formele în care se poate constitui persoana juridică; – să descrie procedura de constituire a persoanelor juridice; – caracteristica drepturilor și obligațiilor participantului (fondatorului, asociatului, membrului, acționarului) la persoana juridică; – definiția noțiunii de capital social și să explice procedura de formare și modificare a capitalului social; – caracteristica formelor de reorganizare a persoanelor juridice; – caracteristica temeiurilor de dizolvare a persoanelor 	<p><i>Persoana juridică</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Noțiunea de persoană juridică. Tipurile de persoane juridice. Persoana juridică de drept public și de drept privat. Clasificări ale persoanelor juridice de drept privat. Noțiunea de întreprindere - subiect al raporturilor juridice. • Constituirea societăților comerciale. Actul de constituire, înregistrarea de stat a societăților comerciale.

<p>juridice;</p> <ul style="list-style-type: none"> - procedura de lichidare a persoanelor juridice cu scop lucrativ; - caracteristica instituției insolvabilității și etapele procesului de insolvabilitate. <p>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</p> <ul style="list-style-type: none"> - clasifica persoana juridică după criteriile cunoscute; - compara noțiunea de persoană juridică cu scop lucrativ cu cea de: <ul style="list-style-type: none"> a) societate comercială; b) întreprindere; c) agent economic; d) întreprinzător (antreprenor); e) organizație necomercială; - compara avantajele și dezavantajele unor forme de persoane juridice cu scop lucrativ față de altele; - distinge noțiunea de capital social de noțiunea de patrimoniu și de alte noțiuni asemănătoare; - compara partea socială din capitalului social al societăților cu răspundere limitată cu acțiunile emise de societățile pe acțiuni, precum și cu participațiunile la capitalul social al altor persoane juridice; - compara procedura de constituire a societății cu răspundere limitată cu procedura de constituire a societății pe acțiuni, precum și cu procedura de constituire a altor persoane juridice cu scop lucrativ; - compara structura organizatorică a societății comerciale cu cea a organizației necomerciale; - compara procedura de lichidare voluntară a persoanei juridice cu procedura de lichidare a patrimoniului societății insolubile; - compara acțiunile cu obligațiunile emise de societățile pe acțiuni; - compara procedura de majorare a capitalului social al SRL cu procedura de majorare a capitalului social al S.A. <p>Audientul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elabora proiecte de acte de constituire și modificări la acestea pentru fiecare formă de persoană juridică; - consulta despre modul de înregistrare a de stat a unei persoane juridice, în special a unei societăți comerciale; - întocmi modele de procese - verbale ale adunării asociaților, ale consiliilor societăților comerciale; - elabora modele de contracte de fuziune, de planuri de dezmembreare, de proiecte a actelor de transformare a unei persoane juridice în altă formă; - elabora proiecte ale actelor de constituire a filialelor 	<p>Nulitatea societăților comerciale.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcționarea societăților comerciale. Drepturile și obligațiile asociaților societății comerciale. • Adunarea generală. Hotărârile adunării generale a asociaților societății comerciale. Nulitatea hotărârilor adunării generale a societății comerciale. Organul executiv (administratorul) societății comerciale. Desemnarea și revocarea administratorului. Natura juridică a raportului societății comerciale cu persoanele desemnate în calitate de administrator. Limitele de exercitare a dreptului de reprezentare a administratorului. Capitalul social. Formarea și modificarea capitalului social. Aporturile la capitalul social. Compararea noțiunii de aport cu noțiunea de participațiune, parte socială, acțiune. Întreprinderea - complex patrimonial unic. • Încetarea societății comerciale. Reorganizarea societăților comerciale. Dizolvarea și lichidarea societăților comerciale. Insolvabilitatea societăților comerciale.
---	---

<p>persoanelor juridice și a uniunilor de persoane juridice;</p> <ul style="list-style-type: none"> – consulta privind obținerea autorizării (licenței) pentru desfășurarea unor genuri de activitate de întreprinzător; – consulta despre modul de a reclama actele Camerei Înregistrării de Stat, Camerei de Licențiere și a altor autorități publice care încalcă drepturile întreprinzătorilor; – consulta privind modul de a reclama hotărârile organului suprem sau ale altui organ al persoanei juridice care afectează drepturile asociaților; – să opereze cu datele registrului de stat al întreprinderilor; – să poată întocmi cereri de chemare în judecată, precum și acte judecătorești privind violarea drepturilor persoanelor juridice și ale asociațiilor acesteia. 	
<p><i>Audientul trebuie sa cunoască:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – definiția actului juridic civil; – modalitățile actului juridic civil; – condițiile de valabilitate a actului juridic civil; – viciile consimțământului la încheierea actului juridic; – tipurile de nulitate a actului juridic civil și efectele acestora. <p><i>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – distinge acțiunile de evenimente; – compare termenul de act juridic civil cu termenii convenție, contract, tranzacție; – distinge condițiile de fond de condițiile de formă ale actului juridic; – clasifica actul juridic civil după criteriile cunoscute; – compara eroarea cu dolul ca vicii de consimțământ la încheierea actului juridic; – determina corelația dintre condițiile de valabilitate prevăzute în Codul civil și cele prevăzute în alte acte normative; – compara cauza actului juridic cu motivul acestuia; – distinge efectele nerespectării formei simple scrise de efectele nerespectării formei notariale a actului juridic civil; – distinge temeiurile ce duc la nulitatea absolută de temeiurile ce duc la nulitatea relativă. <p><i>Audientul trebuie să poată:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – recomanda soluții pentru persoana care a încheiat actul juridic fără respectarea: a) formei autentice; b) fără a fi înregistrat în modul stabilit; 	<p><i>Actul juridic civil</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Privire generală asupra actului juridic civil. • Condițiile de valabilitate a actului juridic civil prevăzute în Codul civil. Analiza condițiilor de valabilitate prin prisma practicii judiciare: - Capacitatea de a încheia actul juridic civil; - Consimțământul. Voința juridică – formarea ei. Principiile voinței juridice. Viciile de consimțământ; - Obiectul actului juridic civil. Condiții de valabilitate; - Cauza actului juridic civil; - Forma actului juridic civil. Forma verbală. Forma tacită. Forma scrisă (forma simplă scrisă și forma autentică). Înregistrarea actelor juridice civile. Efectele nerespectării formei actului juridic civil. • Modalitățile actului juridic civil. Termenul, sarcina și condiția ca modalități ale actului juridic civil. • Efectele actului juridic civil.

<ul style="list-style-type: none"> – întocmi cereri sau acte judiciare în care să se motiveze că actul juridic este afectat de nulitate relativă sau nulitate absolută; – selecta probele care demonstrează valabilitatea actului juridic încheiat fără respectarea formei stabilite de lege (pe baza unei spețe); – formula soluții pentru spețele prezentate; nulitatea actului juridic: <ul style="list-style-type: none"> a) afectat de eroare; b) încheiat prin dol; c) încheiat prin violență; d) încheiat cu o persoană fără capacitate juridică; e) încheiat în urma înțelegerii dolosive dintre reprezentantul unei părți cu cealaltă parte; f) încheiat de o persoană insolubilă în termen de cel mult 3 ani pînă la data intentării procesului de insolabilitate; g) încheiat de o societate pe acțiuni fără acordul organului ierarhic superior (consiliu, adunare generală). 	<p>Principiul forței obligatorii a actului juridic. Principiul irevocabilității actului juridic civil. Principiul relativității actului juridic civil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nulitatea actului juridic civil. Nulitatea absolută și nulitatea relativă. Analiza practicii judiciare privind efectele nulității actului juridic civil. • Jurisprudența CEDO împotriva Moldovei referitor la nulitatea actului juridic, prin prisma art.6 CEDO. • Jurisprudența instanțelor judecătorești cu privire la nulitatea actului juridic civil.
<p><i>Audientul trebuie sa cunoască:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – definiția de termen și termen de prescripție extinctivă; – regula ce guvernează începutul curgerii termenelor de prescripție și excepțiile de la această regulă; – regulile de calculare a termenelor. <p><i>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – clasifica termenele după criteriile cunoscute; – compara termenul de prescripție extinctivă cu a) termenul de existență a drepturilor civile; b) termenul de garanție; c) termenul de înaintare a pretențiilor; – calcula termenele de prescripție extinctivă aplicînd regulile suspendării și întreruperii termenului. <p><i>Audientul trebuie să poată:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – argumenta, pe baza unei spețe, aplicarea dispozițiilor legale privind suspendarea și întreruperea curgerii termenului de prescripție extinctivă; – argumenta, pe baza unei spețe, aplicarea dispozițiilor legale privind repunerea în termen a persoanei care nu și-a exercitat dreptul în termenul stabilit; – recomanda (selecta) probele care demonstrează prescrierea dreptului, suspendarea sau întreruperea curgerii termenului de exercitare a dreptului. 	<p><i>Termenele în dreptul civil</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Caracteristica generală a termenelor în dreptul civil. • Calcularea termenelor. • Termenele de prescripție extinctivă. • Noțiunea și însemnătatea termenelor de prescripție extinctivă. Domeniul de aplicare a prescripției extinctive. Cererile cărora nu li se aplică prescripția. • Începutul curgerii termenelor de prescripție. • Suspendarea cursului prescripției. • Întreruperea cursului prescripției. • Repunerea în termenul de prescripție. • Cazurile CEDO referitor la prescripția extinctivă. • Jurisprudența instanțelor judecătorești naționale privind aplicarea normelor prescripției extinctivă.

Audientul trebuie să cunoască:

- definiția și caracterele dreptului de proprietate;
- atributele dreptului de proprietate;
- bunurile ce aparțin domeniului public și cele ce aparțin domeniului privat;
- modurile de dobândire a dreptului de proprietate;
- modurile de încetare a dreptului de proprietate;
- să identifice cazurile reglementate de legislația civilă ce stabilesc obligația de folosire a bunului.

Audientul trebuie să aibă abilități de a:

- compara dreptul de proprietate cu alte drepturi reale principale;
- argumenta deosebirea dintre bunurile ce aparțin domeniului privat și cele ce aparțin domeniului public;
- clasifica modurile de dobândire a dreptului de proprietate după criteriile cunoscute;
- compara modurile de dobândire a dreptului de proprietate prin accesiune, după cum urmează:
  - a) accesiunea imobiliară cu accesiunea mobilă;
  - b) accesiunea imobiliară naturală cu accesiunea imobiliară artificială;
- compara modul de dobândire a dreptului de proprietate prin ocupațiune cu modul de dobândire a dreptului de proprietate prin uzucapiune;
- descrie condițiile ce urmează a fi întrunite pentru dobândirea dreptului de proprietate prin uzucapiune;
- aplica prevederile Codului civil ce se referă la momentul dobândirii dreptului de proprietate și la riscul pieririi sau deteriorării fortuite a bunurilor.

Audientul trebuie să poată:

- recomanda soluții unor litigii din spețele prezentate în legătură cu:
  - trecerea unor bunuri din domeniul public în domeniul privat;
  - dobândirea dreptului de proprietate asupra unui imobil prin uzucapiune;
  - expropriere pentru cauze de utilitate publică;
- redacta hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze darea unei soluții juridice:
  - pentru recunoașterea dreptului de proprietate asupra unor construcții ridicate pe terenul unei unități administrativ - teritoriale;
  - revendicarea unui bun de la un proprietar de bună - credință (rea - credință);
  - înlăturarea piedicilor în folosirea casei de locuit;
- recomanda (selecta) probele care demonstrează dreptul de proprietate asupra: unui bun imobil; unui

Noțiuni generale privind dreptul de proprietate. Dobândirea și încetarea dreptului de proprietate

- Locul dreptului de proprietate în sistemul drepturilor reale.
- Atributele dreptului de proprietate. Dreptul de posesie. Dreptul de folosință. Dreptul de dispoziție.
- Regimul juridic al bunurilor domeniului privat.
- Regimul juridic al bunurilor domeniului public.
- Accesiunea, mod de dobândire a dreptului de proprietate.
- Uzucapiunea, mod de dobândire a dreptului de proprietate.
- Momentul dobândirii dreptului de proprietate. Riscul pieririi sau deteriorării fortuite a bunurilor.
- Încetarea dreptului de proprietate.
- Jurisprudența CEDO în baza art.1 Protocolul 1 adiționat la Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.
- Jurisprudența instanțelor judecătorești la aplicarea legislației despre dreptul de proprietate.

<p>automobil; unei acțiuni (obligațiuni); asupra unei brățări de aur; asupra unui frigider; asupra unei nave aeriene (fluviale, maritime).</p>	
<p>Audientul trebuie să cunoască:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiția dreptului de proprietate comună; – formele dreptului de proprietate comună; – caracteristica formelor de proprietate comună. <p>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – compara dreptul de proprietate comună pe cote - părți cu dreptul de proprietate comună în devălmășie și să arate elementele distinctive; – compara dreptul de proprietate comună pe cote - părți obișnuită de proprietatea comună pe cote - părți forțată. <p>Audientul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> – recomanda soluții unor litigii civile privind determinarea modului de folosință a casei de locuit de către titularii dreptului de proprietate comună; – redacta hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze darea unei soluții juridice pentru: împărțirea averii între soți, în special împărțirea unui imobil în care terenul a fost cumpărat în timpul căsătoriei, pe care după căsătoriei unul din soți a ridicat o casă de locuit; – recomanda (selecta) probele care demonstrează existența sau inexistența unui drept. 	<p>Dreptul de proprietate comună</p> <ul style="list-style-type: none"> • Formele dreptului de proprietate comună. • Dreptul de proprietate comună pe cote - părți. Felurile dreptului de proprietate pe cote-părți. Proprietatea comună pe cote - părți obișnuită. Proprietatea comună pe cote - părți forțată. • Exercițarea dreptului de proprietate comună pe cote-părți. • Exercițarea dreptului de proprietate comună în devălmășie. • Încetarea dreptului de proprietate comună. • Jurisprudența națională la aplicarea legislației privind dreptul de proprietate pe cote părți.
<p>Audientul trebuie să cunoască:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dispozițiile legale privind obligația de respect reciproc, privind influența vecină admisibilă, privind atentarea inadmisibilă; – dispozițiile privind limitele dreptului de vecinătate; – definiția dreptului de uzufruct, modurile de constituire a dreptului de uzufruct, drepturile și obligațiile uzufructuarului și a nudului proprietar; – să distingă dreptul de uzufruct de dreptul de uz și de abitație; – definiția și caracterele dreptului de servitute, tipurile dreptului de servitute, drepturile și obligațiile proprietarilor de teren dominant și aservit; – definiția dreptului de superficiei, modurile de constituire, drepturile și obligațiile superficialului și ale proprietarului de teren. <p>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – compara dreptul de folosință a bunului în baza dreptului de uzufruct cu dreptul de folosință în baza dreptului de locațiune (arendă, leasing); 	<p>Limitele de exercitare a dreptului de proprietate. Dreptul de uzufruct, uz și abitație, de servitute, de superficiei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caracteristica generală a raporturilor de vecinătate. Obligația de respect reciproc. Influența vecină admisibilă. Atentarea inadmisibilă. • Dreptul de vecinătate – limită legală de exercitare a dreptului de proprietate. • Dreptul de uzufruct, uz și abitație. • Dreptul de servitute. • Dreptul de superficiei.

<ul style="list-style-type: none"> – clasifica servituții după criteriile cunoscute; – compara dreptul de trecere prin proprietate străină cu servitul de trecere. <p>Audientul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> – întocmi acte de constituire a dreptului de uzufruct, de servitute și de superficie; – recomanda soluții unor litigii ce apar în legătură cu depășirea terenului învecinat în cazul construcției; nerespectarea distanței dintre construcții; – redacta hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze darea unei soluții juridice pentru situația împărțirii casei de locuit ridicate de soți pe terenul ce a aparținut unui din soți de pînă la căsătorie; – recomanda (selecta) probele care demonstrează existența dreptului: <ul style="list-style-type: none"> • de servitute constituit în rezultatul folosirii îndelungate; • de superficiu; • de uzufruct asupra unui automobil. 	
<p>Audientul trebuie să cunoască:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiția contractului civil; – definiția și elementele definitorii ale ofertei; – definiția și forma acceptării ofertei; – clauzele contractului, inclusiv cele obligatorii și cele standard; – regulile de interpretare a contractului; – să determine categoriile de contracte ce pot include clauze contractuale standard; <p>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – clasifica contractele civile după criteriile cunoscute; – compara modul de încheiere a contractului între prezenți și între absenți; – demonstra deosebirea dintre rezilierea, rezoluțiunea și nulitatea contractului; – analiza condițiile ce urmează a le întruni oferta și acceptarea ofertei, pentru ca acestea să producă efecte juridice; – însuși mecanismul aplicării clauzelor contractuale standard; – determina particularitățile contractelor de adeziune, contractelor obligatorii și ale contractelor negociabile; – compara contractul cu antecontractul; <p>Audientul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> – interpreta câteva contracte aplicînd regulile de interpretare reglementate în Codul civil; – recomanda soluții de interpretare a clauzelor contractuale (după modelul unei spețe) a bunei - 	<p>Teoria generală a contractului civil</p> <ul style="list-style-type: none"> • Particularitățile contractelor de adeziune. • Clauzele contractuale standard. • Mecanismul încheierii contractului. Oferta de a încheia contracte. Acceptarea ofertei. Momentul și locul încheierii contractului. • Interpretarea contractului. • Modificarea, rezilierea și rezoluțiunea contractului.

<p>credințe, a locului și a momentului încheierii contractului;</p> <ul style="list-style-type: none"> – redacta hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze darea unei soluții juridice pentru: a) rezilierea contractului; b) obligarea la încheierea contractului. 	
<p><i>Audientul trebuie să cunoască:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – definiția noțiunii de fidejusiune, de gaj, de clauză penală; – definiția noțiunii de arvună și caracterele ei; – să caracterizeze drepturile și obligațiile creditorului și ale debitorului gajist; – obligațiile care pot fi garantate prin contractul de fidejusiune, prin contractul de gaj; – explicația distincției raporturilor dintre creditor și fidejutor față de raporturile dintre fidejutor și debitor; – să caracterizeze temeiurile de apariție a gajului legal. <p><i>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – deosebi fidejusiunea de gaj; – clasifica gajul după criteriile cunoscute; – analiza conținutul mijloacelor de garantare a executării obligațiilor; – compara gajul cu deposedare de gajul fără deposedare; – compara procedura de vânzare a bunului gajat cu procedura de vânzare a bunului gajat ce aparține societății insolvente. <p><i>Audientul trebuie să poată:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – elabora proiecte de contracte de fidejusiune, gaj, inclusiv ipotecă, auză penală, arvună; – recomanda soluții unor litigii în care: creditorul solicită încasarea creanței de la fidejutor; creditorul solicită transmiterea în posesie a bunului deținut în gaj; încasarea clauzei penale legale pentru obligația pecuniară; – redacta hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze mijloacele de garantare a obligațiilor sub formă de ipotecă, gaj, arvună. 	<p><i>Garantarea executării obligațiilor</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fidejusiunea: Definiție. Reglementarea. Modalitățile. Condiții cerute în persoana fidejutorului. Obligațiile care pot fi garantate. Efectele fidejusiunii. Raporturile dintre creditor și fidejutor. Raporturile dintre fidejutor și debitorul principal. Stingerea fidejusiunii. • Gajul: definiție. Reglementare. Caracterele juridice ale contractului de gaj. Tipurile de gaj. Gajul înregistrat și amanetul. Constituirea gajului. Efectele gajului. Stingerea gajului. • Clauza penală. Noțiunea, caracterele juridice și forma de încheiere a clauzei penale. • Arvuna. Noțiunea și caracterele juridice.
<p><i>Audientul trebuie să:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – definească noțiunea de obligație civilă; – cunoască principiile executării obligațiilor; – distingă obligațiile divizibile de cele indivizibile, precum și cele solidare de cele pe cote - părți; – determine particularitățile executării obligațiilor facultative și alternative. <p><i>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – clasifica obligațiile civile după criteriile cunoscute; 	<p><i>Executarea obligațiilor</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prevederi generale cu privire la executarea obligațiilor. • Subiectele executării obligațiilor. Obligațiile pe cote - părți, solidare și subsidiare. • Obiectul executării obligațiilor. Obligațiile facultative.

<ul style="list-style-type: none"> – stabili importanța locului executării contractului; – identifica regulile aplicabile executării obligațiilor în cazurile în care termenul de executare a obligației nu este determinat; – compara executarea obligației în natură cu executarea obligației alternative. <p>Audientul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> – recomanda soluții unor litigii în care debitorul a executat obligația a) numai unuia din creditori; b) față de cesionar; – redacta hotărâri judecătorești, în care audientul să argumenteze darea unei soluții juridice în care: neexecutarea obligației se motivează prin întârzierea creditorului, întârzierea debitorului; cazul de forță majoră. 	<p>Obligațiile alternative.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Locul, timpul și modul de executare a obligațiilor. • Întârzierea creditorului.
<p>Audientul trebuie să cunoască:</p> <ul style="list-style-type: none"> – noțiunea, caracterele juridice, elementele și conținutul contractului de vânzare-cumpărare, donație, schimb, de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, rentă; – varietățile contractului de vânzare-cumpărare; – efectele neexecutării corespunzătoare a clauzelor contractuale; – cazurile de încetare a contractelor, inclusiv cazurile de revocare a donației. <p>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – sintetiza deosebirile și asemănările dintre contractul de vânzare-cumpărare, schimb, donație, înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, contractului de rentă; – evidenția particularitățile contractului de vânzare-cumpărare cu amănuntul, contractului de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile, contractului de vânzare-cumpărare a întreprinderii ca un complex patrimonial, contractului de vânzare-cumpărare la bursele de mărfuri, contractului de vânzare-cumpărare la licitație, contractului de vânzare-cumpărare cu pact de răscumpărare; – identifica reglementările legale aplicabile contractelor la general și, în speță, fiecărui tip de contract translativ de proprietate; – aplica corespunzător legislația la soluționarea cazurilor practice privind contractele translative de proprietate. <p>Audientul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> – alcătui proiecte de contracte de vânzare-cumpărare, schimb, donație, înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, de rentă; – selecta probleme ce au ca efect nulitatea contractelor: a) absolută, 	<p>Contracte translative de proprietate. Contractul de vânzare-cumpărare. Varietăți ale contractului de vânzare-cumpărare. Contractul de donație. Contractul de schimb. Contractul de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață. Contractul de rentă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caracteristica contractelor translative de proprietate. • Particularitățile contractului de vânzare-cumpărare, vânzarea-cumpărarea bunurilor imobile, vânzarea-cumpărarea cu pact de răscumpărare, vânzarea la licitație. • Particularitățile contractului de donație. Revocarea donației. • Particularitățile contractului de schimb. • Particularitățile contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață, rezoluțiunea contractului de înstrăinare cu condiția întreținerii pe viață. • Particularitățile contractului de rentă.

<p>b) relativă,</p> <ul style="list-style-type: none"> – rezoluțiunea, rezilierea și revocarea contractului; – întocmi cereri de chemare în judecată pe problemele ce țin de tema contractelor; – redacta proiecte de hotărâri judecătorești pe cazuri de declarare a nulității contractului, de rezoluțiune, de revocare a contractelor. 	
<p><i>Audientul trebuie să cunoască:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – noțiunea, caracterele juridice, elementele și conținutul contractului de locațiune, de arendă, comodat; – temeiurile de încetare a contractelor de locațiune, arendă, comodat, leasing; – dispozițiile legale aplicabile contractului de locațiune, de arendă, comodat. <p><i>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – analiza elementele și conținutul contractului de locațiune, de arendă, comodat; – sintetiza deosebirile și asemănările dintre contractele de locațiune, arendă, comodat, leasing; – evidenția particularitățile transiterii în locație, arendă a bunurilor statului și unității administrativ-teritoriale ce fac parte din domeniul public; – evidenția deficiențele în reglementările legale privind locația de bunuri. <p><i>Audientul trebuie să poată:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – aplica metodele științei dreptului civil în interpretarea fiecărui tip de contract de locație; – argumenta pe baza unor spețe aplicarea dispozițiilor legale: <ol style="list-style-type: none"> a) la rezilierea contractului de locațiune din inițiativa locatorului, b) în situația în care locatarul cere micșorarea chiriei pe perioada imposibilității folosinței bunului preluat în locație din cauza viciilor ascunse, c) privind recuperarea de către arendaș a prejudiciului cauzat arendatorului prin folosirea terenului contrar destinației, d) la declararea nulității contractului de arendă în situația în care a fost transmis în folosință un bun din domeniul public cu încălcarea prevederilor legale, e) în cazul refuzului înregistrării unui contract de locațiune, obiectul căruia este un teren, pe motiv că acesta este încheiat pe un termen de pînă la 3 ani; f) în cazul cauzării prejudiciului material pentru încălcarea clauzelor contractuale. <ul style="list-style-type: none"> – redacta proiecte de hotărâri judecătorești în ceea ce privește declararea nulității, rezilierea contractelor de locațiune, arendă, comodat, recuperarea prejudiciului 	<p><i>Locația de bunuri. Contractul de locațiune. Contractul de arendă. Contractul de comodat.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Caracteristica contractelor de locație a bunurilor. • Particularitățile contractului de locațiune. • Particularitățile contractului de arendă. • Particularitățile contractului de comodat.

<p><i>cauzat.</i></p> <p>Audientul trebuie să cunoască:</p> <ul style="list-style-type: none"> – caracteristica generală a contractului de antrepriză și prestări de servicii, mandat, transport, depozit și asigurare; – tipurile contractelor de transport; – modalitățile de asigurare după obiectul asigurării; – legislația specială aplicabilă contractelor de antrepriză și prestări de servicii, mandat, transport, depozit și asigurare. <p>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analiza elementele, conținutul contractului de antrepriză și prestări de servicii, mandat, transport, depozit și asigurare; – sintetiza deosebirile și asemănările dintre contractele de antrepriză, prestări de servicii și mandat; – distinge contractul de transport de încărcături, contractul de transport de călători și bagaje, contractul de navlosire, contractul de organizare a transporturilor; – utilizeze metodele de interpretare la identificarea conținutului contractului și a normelor aplicabile fiecărui tip de contract. <p>Audientul trebuie să poată:</p> <ul style="list-style-type: none"> – elabora proiecte de contracte de antrepriză și prestări de servicii, mandat, transport, depozit; – recomanda soluții în rezolvarea litigiilor în cazul în care: <ul style="list-style-type: none"> a) mandatarul a depășit limitele exercitării mandatului, b) pentru executarea lucrării, clientul a prezentat material viciat, c) s-a constatat depășirea cheltuielilor în cazul antreprizei cu preț forfetar, d) cărașul reține predarea bunului. – redacta o hotărâre judecătorească privind impunerea asiguratorului de a achita indemnizația de asigurare. 	<p>Locația de servicii. Contractul de antrepriză și prestări de servicii. Contractul de mandat. Contractul de transport. Contractul de depozit. Contractul de asigurare</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caracteristica contractelor de locație de servicii. • Particularitățile contractelor de antrepriză și prestări de servicii. • Particularitățile contractului de mandat. • Particularitățile contractului de transport. • Particularitățile contractului de depozit. • Particularitățile contractului de asigurare.
<p>Audientul trebuie să cunoască:</p> <ul style="list-style-type: none"> – definiția răspunderii juridice și a răspunderii civile; – formele răspunderii civile; – să caracterizeze principiile și funcțiile răspunderii civile; – caracteristica condițiilor (elementelor constitutive) ale răspunderii civile; – formele răspunderii delictuale. <p>Audientul trebuie să aibă abilități de a:</p> <ul style="list-style-type: none"> – deosebi răspunderea civilă de alte forme de răspundere juridică; 	<p>Răspunderea civilă</p> <ul style="list-style-type: none"> • Caracteristica generală a răspunderii civile. • Răspunderea civilă contractuală. • Răspunderea civilă delictuală. • Cauzele care exclud răspunderea civilă.

- deosebi răspundere civilă contractuală de răspunderea civilă delictuală (problema cvasi delictelor și cvasi-contractelor);
- determina conținutul răspunderii civile delictuale și răspunderii civile contractuale;
- deosebi prejudiciul moral de prejudiciul material;
- analiza problema cumulului celor două forme ale răspunderii civile;
- deosebi răspunderea solidară de răspunderea pe cote – părți a codebitorilor.

Audientul trebuie să poată:

- întocmi acțiunea cu privire la încasarea prejudiciului material și moral născut din obligații contractuale și delictuale;
- întocmi hotărâri judiciare cu privire la respingerea acțiunii de încasare a prejudiciului pentru cauze care exclud răspunderea civilă;
- întocmi hotărâri judecătorești cu privire la admiterea acțiunii de încasare a prejudiciului moral și a prejudiciului material;
- a consulta persoana cu privire la cauzele care înlătură caracterul ilicit al faptei prejudiciabile (legitima apărare, starea de necesitate etc.) sau care exclud răspunderea civilă (forța majoră, cazul fortuit).

VI. SUGESTII PENTRU ACTIVITATEA INDIVIDUALĂ

- Studiarea doctrinei juridice pentru fiecare temă în parte (monografii, articole științifice, comentarii etc.);
- Studiarea practicii judecătorești pentru fiecare temă în parte (Hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție, hotărâri judecătorești pe cazuri concrete);

VII. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Mostră de evaluare curentă:

- Elaborarea unui referat științific;
- Soluționarea în scris a cel puțin 8 spețe la temele studiate;
- Redactarea unor acte judecătorești (încheiere, hotărâre, decizie) în baza temelor studiate;
- Testări obligatorii - două;
- Participarea audiențelor la seminare.

B. Mostră de evaluare finală:

Testul nr. 1

1. Noțiunea și clasificarea reprezentării.

1.1. Definiți reprezentarea și descrieți motivele reprezentării, subiectele raportului juridic de reprezentare, importanța reprezentării.

1.2. Clasificați tipurile reprezentării și analizați-le.

1.3. Soluționați următoarea speță:

Alexandru (10 ani) a devenit orfan la vârsta de 9 ani, părinții lui decedând concomitent într-un accident rutier. Băiatul era sub tutela bunicilor. Alexandru moștenise de la părinți, printre alte bunuri, și o casă de locuit, însă toți acești ani nu locuise nimeni în ea. Peste o perioadă de timp el a fost chemat la inspectoratul fiscal, unde a fost informat că trebuie să achite impozitul pe imobil. Bunicii lui sînt de părere că băiatul, fiind minor, nu poate achita singur impozitul și, prin urmare, nu poate fi subiect al raporturilor fiscale. Care este soluția acestei probleme? Ce calitate au bunicii? Argumentați răspunsul.

Testul nr. 2

1. Capacitatea de folosință a persoanelor fizice

1.1. Definiți capacitatea de folosință și descrieți caracterele ei juridice.

1.2. Determinați corelația dintre capacitatea juridică, capacitatea juridică civilă și capacitatea de folosință.

1.3. Soluționați următoarea speță :

Divorțînd, soții Ciobanu s-au înțeles în scris că: fostul soț va pleca din or. Chișinău la țară, unde va locui cu părinții lui și renunță la partea de bunuri ce i se cuvine, iar fosta soție nu pretinde la plata pensiei alimentare pentru cei doi copii minori ai lor, care vor rămîne în grija ei după divorț. De asemenea, ambii s-au obligat în scris de a nu încheia căsătorie pînă cînd ultimul copil al lor nu va atinge majoratul.

Conform înțelegerii, fostul soț pleacă să locuiască la țară. Peste doi ani, fosta soție află că el s-a căsătorit. Prin urmare, a încălcat obligațiunea asumată în scris. Ea se adresează imediat la OSC (oficiul stării civile), unde a fost înregistrată noua căsătorie, cu cererea de a o desface și prezintă drept probă înscrisul întocmit de ei anterior.

Analizați conținutul înscrisului și formulați, conform Codului civil, decizia organului înregistrării actelor stării civile.

Testul nr. 3

1. Noțiunea și importanța actelor juridice civile

1.1. Definiți actul juridic civil, descriind elementele lui definitorii și sensul termenilor: act juridic civil, convenție, contract și tranzacție.

1.2. Clasificați actele juridice civile.

1.3. Soluționați speța:

Banca Comercială „Victoria Bank” a acordat un credit în sumă de 20 000 lei lui Nistor Cojocar. Pentru garantarea executării contractului de credit a fost încheiat contractul de gaj al automobilului BMW 500 care a fost procurat de către Nistor în timpul căsătoriei. Deoarece la momentul încheierii contractului de gaj nu a fost acordul soției, contractul de gaj a fost declarat nul. Care este soarta contractului de credit în cazul declarării nulității contractului de gaj? Care va fi situația contractului de gaj dacă contractul de credit va fi declarat nul? Argumentați răspunsurile.

Testul nr. 4

- 1. Procura. Categoriile și forma procurii**
- 1.1. Definiți procură și descrieți importanța ei.**
- 1.2. Analizați forma procurii și categoriile procurii.**
- 1.3. Soluționați următoarea speță:**

D. i-a vândut lui T. automobilul său. Pentru a nu suporta cheltuieli suplimentare, părțile s-au înțeles că va fi eliberată o procură, de către vânzător cumpărătorului, pe un termen de trei ani de zile cu dreptul de a conduce și a dispune de automobil, inclusiv cu dreptul de a se deplasa peste hotarele Republicii Moldova. O asemenea procură a fost autentificată de biroul individual pe data de 13.03 1998. Pe data de 17.08. 1999, vânzătorul automobilului D. a decedat. După 6 luni de zile, moștenitorii legali ai acestuia au cerut de la T. restituirea automobilului. Soluționați cazul și argumentați răspunsul.

Testul nr. 5

- 1. Începutul și conținutul capacității de folosință a persoanei fizice**
- 1.1. Descrieți regulile începerii capacității de folosință a persoanei fizice și cele de încetare a capacității de folosință.**
- 1.2. Determinați conținutul capacității de folosință și evidențiați particularitățile capacității de folosință a cetățenilor străini și apatrizilor.**
- 1.3. Soluționați următoarea speță:**

Macovei N., fiind soț, tată a trei copii, renumit om de afaceri, a întocmit un testament. Conform lui, vila de pe litoralul Mării Negre, din or. Constanța, urma să fie moștenită de către copilul care se va naște în familia soților Croitoru. Anterior decesului lui Macovei soții Croitoru au conceput un copil, dar care nu era născut la momentul decesului lui Macovei. Argumentați ce efecte se vor produce dacă copilul se va naște viu, mort sau decedează după 10 minute de la naștere.

Testul nr. 6

- 1. Întreruperea termenelor de prescripție. Repunerea în termen.**
- 1.1. Definiți întreruperea și repunerea în termenul de prescripție.**
- 1.2. Analizați temeiurile întreruperii termenului de prescripție și ale repunerii în termenul de prescripție.**
- 1.3. Soluționați următoarea speță:**

V. a împrumutat pe data de 30 aprilie 1996 de la prietenul sau U. 2000 de lei pe un termen de trei luni. Pentru confirmarea acestui fapt, el a eliberat o recipisă. La data stabilită, V. nu a restituit banii, i-ar pe data de 25 septembrie 1996 a plecat în Italia la muncă, de unde pe data de 17 noiembrie 1996 i-a trimis lui U. o scrisoare prin care îi promitea, că în timpul cel mai apropiat o să-i trimită banii, dar nu și-a ținut promisiunea. V. a revenit în țară pe data de 22 octombrie 1999 și a refuzat să achite datoria pe motiv că nu are bani, deoarece toți banii i-au fost furați în tren. Pe data de 15 noiembrie 1999 U. a înaintat o acțiune în instanță, care a refuzat în primirea cererii, deoarece a expirat termenul de prescripție. Este corectă hotărîrea instanței de judecată? Argumentați răspunsul.

Testul nr. 7

- 1. Funcțiile patrimoniului**
- 1.1. Noțiunea de funcție a patrimoniului.**

- 1.2. Descrieți esența următoarelor funcții ale patrimoniului:** a) gajul general al creditorilor chirografari; b) subrogația reală cu titlu universal; c) subrogația reală cu titlu particular.

Pornind de la conținutul art. 479 alin.(2) din Codul civil care dispune: „În cazul în care, din motivul și în modul stabilit de lege, se stinge dreptul debitorului gajist asupra bunului, iar debitorului i se pune la dispoziție un alt bun sau i se restituie o sumă corespunzătoare, dreptul de gaj se transferă asupra bunului pus la dispoziție sau, în modul respectiv, creditorul gajist are dreptul la satisfacerea cu prioritate a pretențiilor sale din suma la care are drept debitorul. În acest caz, creditorul gajist poate solicita îndeplinirea înainte de termen a obligațiilor garantate prin gaj”. Evidențiați despre ce fel de funcție a patrimoniului se vorbește în această normă. Argumentați răspunsul.

Testul nr. 8

1. Dreptul de uzufruct

1.1. Definiți și descrieți caracterile juridice ale dreptului de uzufruct

1.2. Determinați deosebirea dintre dreptul de uzufruct și dreptul de locațiune.

1.3. Explicați care a fost motivația legiuitorului de a intitula Titlul IV din Cartea a doua „Alte drepturi reale” și nu „Dezmembrăminte ale dreptului de proprietate”. Este corectă afirmația „dreptul de uzufruct este un dezmembrămînt al dreptului de proprietate”?

Argumentați răspunsul.

Testul nr. 9

1. Persoanele îndreptățite să primească executarea obligației.

1.1. Enumerați categoriile de persoane îndreptățite să primească executarea obligației.

1.2. Analizați consecințele executării obligației față de o persoană neîmputernicită sau față de o persoană incapabilă.

1.3. Soluționați următoarea speță :

La data de 01.04.2005 Primus, care îi datora lui Secundus 1500 lei, a plecat la domiciliul acestuia pentru a restitui suma datorată. Însă, la domiciliul lui Secundus nu se afla decît fiul său în vîrstă de 13 ani. Primus i-a remis minorului banii și l-a rugat să-i transmită lui Secundus. Din banii primiți, minorul și-a cumpărat dulciuri în sumă de 200 lei, iar restul i-a folosit pentru procurarea unui echipament sportiv. Peste o săptămînă, Secundus se adresează către Primus și solicită suma de bani datorată. Primus refuză să restituie banii, motivînd că și-a executat obligația prin transmiterea banilor către fiul acestuia.

Este justificat oare refuzul lui Primus?

Argumentați răspunsul.

Testul nr. 10

1. Dreptul de proprietate comună în devălmășie.

1.1. Noțiunea și caracterile dreptului de proprietate comună în devălmășie.

1.2. Determinați particularitățile exercitării dreptului de proprietate comună în devălmășie.

1.3. Soluționați următoarea speță :

După cinci ani de căsătorie, adică la 15 mai 2004, soții A au încheiat un contract prin care pe de o parte au împărțit toate bunurile dobîndite pînă la căsătorie, iar pe de altă parte sau înțeles că toate bunurile care vor fi dobîndite în viitor vor aparține: 70% soțului și 30 % soției. Peste un an de la semnarea acestui contract soții A au procurat un apartament și au prezentat actele (inclusiv înțelegerea din 15 mai 2004) la oficiul cadastral teritorial pentru înregistrarea dreptului de proprietate asupra apartamentului. Oficiul Cadastral Teritorial (OCT) a înregistrat apartamentul cu

drept de proprietate comună în devălmășie, refuzînd să ea în considerație înțelegerea soților din 15 mai 2004, prin care aceștia au stabilit că toate bunurile care vor fi dobîndite în viitor vor aparține: 70% soțului și 30 % soției. Cu această decizie nu este de acord soțul și insistă că el a dobîndit o cotă parte în mărime de 70 % din apartamentul procurat.

Sînt corecte acțiunile OCT? Se va schimba situația dacă soții la 15 mai 2004 ar fi încheiat un contract matrimonial ?

Soluționați litigiul.

Testul nr. 11

1. Persoană fizică Întreprinzătorul Individual.

1.1. Definiți întreprinzătorul individual și numiți formele în care acesta poate să activeze.

1.2. Comparați patenta de întreprinzător cu întreprinderea individuală.

1.3. Soluționați următoarea speță:

Cetățeanul Vasile Verega intenționează să vîndă un imobil SRL „Motox”. Notarul a refuzat autentificarea contractului, deoarece din extrasul din Registrul bunurilor imobile rezultă că proprietar al imobilului este Întreprinderea Individuală „Vasile Verega”. Vasile Verega a prezentat extrasul potrivit căruia „Întreprinderea Individuală Vasile Verega” al cărei fondator a fost, era radiată din Registrul de stat al întreprinderilor. Deoarece oficiul cadastral a refuzat să rectifice înscrierea din Registrul bunurilor imobile, Vasile Verega s-a adresat în judecată cu o cerere.

Cum urmează a fi soluționat litigiul?

Testul nr. 12

1. Aportul la capitalul social.

1.1. Definiți noțiunea de aport la capitalul social și caracterizați tipurile de aport.

1.2. Comparați noțiunile de aport la capitalul social cu noțiunile de participațiune, parte socială, acțiune și explicați interdependența acestora.

1.3. Soluționați următoarea speță:

Cetățeanul Vasile Verega a transmis în capitalul social al SRL „MOTOX” un apartament în valoare totală de 400 000 lei care urma să fie utilizat ca sediu. După înregistrarea societății, Vasile Verega a refuzat să elibereze apartamentul, declarînd că-l va elibera atunci cînd societatea îi va plăti suma de 400 000 lei. Ceilalți doi asociați ai societății și administratorul societății l-au acționat pe Vasile Verega în judecată.

Cum urmează a fi soluționat litigiul?

VIII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Acte normative:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.94 // MO, 12.08.1994, nr.1.
2. Codul civil nr.1107/2002 // MO, 2002, nr.82-86.
3. Codul familiei al RM nr. 1316 din 26.10.2000// MO nr. 47-48 din 26.04.2001.
4. Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845-XII din 03.01.1992 // MO, 1994, nr.2.
5. Legea privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali nr. 220 din 19.10.2007// MO nr. 184-187 din 30.11.2007.
6. Legea cu privire la societățile pe acțiuni nr. 1134-XIII din 2.04.1997 // MO, 1997, nr.38-39.
7. Legea cu privire la investiții în activitatea de întreprinzător nr. 81 din 18.03.2004 // MO, 23.04.2004, nr.64-66/344.
8. Legea insolvenței nr.632/2001 // MO, 2001, nr.139-140.
9. Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012// MO nr. 193-197 din 14.09.2012.
10. Legea privind licențierea unor genuri de activitate nr.451-XV din 30.07.2001 // MO, 2001, nr.108-109.
11. Legea cu privire la patenta de întreprinzător nr.93-XIV din 05.07.1998 // MO, 1998, nr.72-73.
12. Legea privind cooperativele de producție nr.1007/2002 // MO, 2002, nr.71-73.
13. Legea privind cooperativele de întreprinzător nr.73/2001 // MO, 2001, nr.49-50.
14. Legea cu privire la întreprinderea de stat nr.146-XIII din 16.06.1994 // MO, 1994, nr.2.
15. Legea privind piața de capital nr.171 din 11.07.2012 // MO nr. 193-197 din 14.09.2012;
16. Legea instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21.07.1995 // MO, 1996, nr.1.
17. Legea privind gospodăriile țărănești (de fermier), nr. 1353 din 03.11.2000// MO, nr. 14-15.
18. Legea privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii nr.206 din 07.07.2006 // MO nr.126-130/2006.
19. Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21.12.2006 // MO Nr. 47-49 din 06.04.2007.
20. Legea cu privire la ipotecă nr. 142 din 26.06.2008// MO Nr. 165-166 din 02.09.2008.
21. Legea cu privire la arenda în agricultură nr. 198 din 15.05.2003// MO Nr. 163-166 din 01.08.2003.
22. Legea cu privire la leasing nr. 59 din 28.04.2005 // MO Nr. 92-94 din 08.07.2005.
23. Codul transportului feroviar nr. 309 din 17.07.2003// MO nr. 226-228 din 14.11.2003.
24. Legea pentru aprobarea Codului transporturilor auto nr. 116 din 29.07.1998// MO nr.90-91 din 01.10.1998.
25. Legea cu privire la transporturi nr. 1194 din 21.05.1997// MO nr.067 din 16.10.1997.
26. Legea cu privire la gaj nr. 449 din 30.07.2001// MO Nr. 120 din 02.10.2001.
27. Legea privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr. 1308 din 25. 07. 1997.
28. Legea cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale nr. 523 din 16. 07. 1999, publicat : 11. 11. 1999 în Monitorul Oficial nr. 124-125, art nr : 611.
29. Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488 din 08. 07. 1999.
30. Legea privind achizițiile publice nr. 96 din 13. 04. 2007, publicat: 27. 07. 2007 în Monitorul Oficial nr. 107-111, art nr : 470.
31. Legea privind administrarea și deținerea proprietății publice nr. 121 din 04. 05. 2007.
32. Legea privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor nr. 91 din 05. 04. 2007, publicat: 25. 05. 2007 în Monitorul Oficial nr. 70-73, art nr : 316.
33. Hotărârea Guvernului nr. 187 din 20. 02. 2008 pentru aprobarea Regulamentului privind arenda fondului forestier în scopuri de gospodărire cinegetică și/sau de recreere.

Bibliografie obligatorie:

1. Sergiu Baieș, Nicolae Roșca. Drept civil. Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică. – Chișinău, 2004, 2005, 2007.
2. Sergiu Baieș, Nicolae Roșca. Drept civil. Drepturile reale principale. - Chișinău, 2005.
3. Sergiu Baieș, Aurel Băieșiu, Valentina Cebotari, Ion Crețu, Victor Volcinschi. Drept civil. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor. - Chișinău 2005.
4. Gheorghe Chibac, Aurel Băieșu, Alexandru Rotari, Oleg Efrim. Drept civil. Contracte speciale. - Chișinău, 2005.
5. Comentariu la Codul civil al Republicii Moldova. Colectiv de autori. Volumul I-II. - Chișinău, 2006.
6. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile. Colectiv de autori. - Chișinău, 2006.
7. Roșca Nicolae, Baieș, Sergiu. Dreptul afacerilor. Volumul I. - Chișinău, 2004. - p.453.
8. Roșca Nicolae, Baieș, Sergiu. Dreptul afacerilor. Volumul II. - Chișinău, 2006. - p.432.
9. Ugo Mattei, Sergiu Baieș, Nicolae Roșca. Principiile fundamentale ale dreptului de proprietate. - Chișinău: ARC, 2000.
10. Sergiu Baieș. Posesiunea / Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova. - Chișinău, 2004. - p. 5-19.
11. Sergiu Baieș. Uzucapiunea / Ghidul judecătorului în materie civilă și comercială a Republicii Moldova. - Chișinău, 2004. - p. 20-36.
12. Lazăr Tudor. Societatea comercială persoană juridică în economia de piață. - Chișinău, 2000.
13. Chiriac Andrei. Aspecte istorico-teoretice ale persoanei juridice în legislația Republicii Moldova. - Chișinău: Cartdidact, 2001. - p.175.
14. Tabuncic Tatiana. Gajul ca mijloc de garantare a executării obligațiilor. - Arad: Concordia, 2006. - p.182.

Bibliografie recomandabilă

editată în Republica Moldova:

15. Sergiu Baieș. „Uzucapiunea” / Problemele implementării și aplicării Codului civil al Republicii Moldova la un an de la intrarea în vigoare. - Chișinău, 2004. - p. 58-63.
16. Roșca Nicolae. Noțiunea de insolabilitate prin prisma Legii insolabilității nr. 632/2001 // Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul I. - Chișinău, 2005. p.250-254.
17. Roșca Nicolae. Considerațiuni privind capacitatea civilă a societății comerciale // Avocatul poporului, 2003, nr.11-12.
18. Mămăligă Sergiu, Societatea pe acțiuni. Comentariu la Legea nr.1134-XIII/1997. - Chișinău: Museum, 2001.
19. Vladislav Rusu, Ghenadie Foșca. Cours de drept comercial. - Chișinău, 2006. - p.432.
20. Roșca Nicolae. Precizări teoretice privind înaintarea și admiterea cererii de intentare a procesului de insolabilitate // Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Volumul I. - Chișinău, 2006, - p.349-352.
21. Roșca Nicolae. Nulitatea actelor juridice ale debitorului anterioare intentării procesului de insolabilitate // Rezumat al comunicării la Conferința științifică internațională. Învățământul superior și cercetarea – piloni ai societății bazate pe cunoaștere. Științe socioumanistice. Volumul II. - Chișinău, 2006, - p.357-358.
22. Roșca Nicolae. Efectele juridice generate de hotărîrea de intentare a procesului de insolabilitate // Rezumat al comunicării la Conferința științifică internațională. Învățământul superior și cercetarea – piloni ai societății bazate pe cunoaștere. Științe socioumanistice. Volumul II. - Chișinău, 2006. - p.359-360.
23. Muruianu Ion, Roșca Nicolae. Particularitățile examinării litigiilor ce țin de persoanele juridice. Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile. - Chișinău, 2006. - p.778-794.

Editată în România:

24. Gheorghe Belei. Drept civil român. Introducere în drept civil. Subiectele dreptului civil. - București: ȘANSA - SRL, 1995.
25. Ioan Adam. Regimul juridic al dobândirii și înstrăinării imobilelor, terenuri și construcții. - București: Europa Nova, 1996.
26. Ioan Adam. Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale. - București: Europa Nova, 1998.
27. Eugen Chelaru. Curs de drept civil. Drepturile reale principale. - București: ALL Beck, 2000.
28. Ion P. Filipescu. Drept civil. Drepturile reale. - București, 1992.
29. Ion P. Filipescu. Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale. - București: ACTAMI, 1994.
30. Ion P. Filipescu. Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale. Ediție revăzută. - București: ACTAMI, 1996.
31. Ion P. Filipescu, Andrei I. Filipescu. Drept civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale. Ediție revăzută și completată. - București: ACTAMI, 2000.
32. Julieta Manoliu, Gh. Durac. Drept civil. Drepturile reale principale. - Iași: Chemarea, 1994.
33. Mircea Miclea. Cadastrul și cartea funciară. - București: ALL, 1995.
34. Liviu Pop. Drept civil. Drepturile reale principale. - Cluj Napoca: Cardial, 1993.
35. Liviu Pop. Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale. Universitatea din Cluj Napoca, 1987.
36. Liviu Pop. Dreptul de proprietate și dezmembrămintele sale. - București: Lumina Lex, 1997.
37. Cărpenaru Stanciu. Drept comercial român. - București: ALL BECK, 2001. - p.646.
38. Cărpenaru Stanciu, Predoiu C., David S., Pipera Gh. Societățile comerciale. Reglementare, doctrină, jurisprudență. Ed. a II-a. - București: ALL BECK, 2002, - p.611.
39. Căpățînă Octavian. Societățile comerciale. Ediția a II-a, actualizată și întregită. - București: Lumina Lex, 1996. p.447.
40. Cărcei Elena. Societățile comerciale pe acțiuni. - București: ALL BECK, 2000. p.428.
41. Angeni Smaranda, Volonciu Magda, Stoica Camelia, Lostun Monica Gabriela. Drept comercial. - București: Oscar Print, 2000. - p.206.
42. Lefter Cornelia. Societatea cu răspundere limitată, ghid pentru întreprinzători. - București, 1996. - p.391.
43. Lupan Ernest. Drept civil. Persoana juridică. - București: Lumina Lex, 2000.
44. Minea Mircea-Ștefan. Constituirea societăților comerciale. - București: Lumina Lex, 1996. - p.223.
45. Popescu D. A. Contractul de societate. - București: Lumina Lex, 1996. - p.304.
46. Popescu D.A. Natura juridică și condițiile generale de valabilitate ale contractului de societate // Revista de drept comercial, 1995, nr.5.
47. Fuerea Augustin. Drept comunitar al afacerilor. - București, 2003.
48. Tiberiu Gabriel Savu. Societățile comerciale și acquis-ul comunitar. - București, 2001.
49. Alan Riyan. Proprietatea. - București: DU Style, 2002.
50. Ana Boar. Uzucapiunea. Prescripția, posesiunea și publicitatea drepturilor. - București: Lumina Lex, 1999.
51. Corneliu Bârsan, Maria Gaiță, Mona Maria Pivniceru. Drept civil. Drepturile reale. - Iași: Institutul European, 1997.
52. Constantin Stătescu, Corneliu Bârsan. Drept civil. Drepturile reale. - Universitatea București, 1988.
53. Constantin Stătescu, Corneliu Bârsan. Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale. - Universitatea București, 1980.
54. C.Hamangiu, I.Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu. Tratat de drept civil român. Vol. I. - București: ALL, 1996.
55. C.Hamangiu, I.Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu. Tratat de drept civil roman. Vol. II. - București: ALL, 1998.

56. C.Hamangiu, N. Georgean. Codul civil adnotat..., Vol. II. - SOCEC S.A.R.
57. Dumitru Lupulescu. Dreptul de proprietate comună al soților. - București: Șansa, 1993.
58. Dumitru Lupulescu. Dreptul de proprietate comună pe cote-părți. Vol. I. - București: Europa Nova, 1994.
59. Dumitru Lupulescu. Dreptul de proprietate comună. - București: Lumina Lex, 2000.
60. D. Gherasim. Teoria generală a posesiei în dreptul civil român. - București: Editura Academiei, 1996.
61. Ernest Lupan. Cu privire la capacitatea de a fi titular al dreptului de proprietate // Fiat Justiția. - Cluj Napoca, 1996.
62. Ernest Lupan. Cu privire la dreptul real asupra terenurilor agricole deținute de persoane fizice // Studia Universitatis Babes – Bolyai, Jurisprudenția, L, 1990.
63. Ernest Lupan, I. Salău-Pop. Unele considerații în legătură cu dobândirea dreptului de proprietate în temeiul Legii fondului funciar // Revista cercului juridic Bănățean, nr. 3, 1995.
64. Eugeniu Safta-Romano. Dreptul de proprietate privată și publică în România. - Iași: Editura Graphix, 1993.
65. Liviu Pop. Exproprierea pentru cauză de utilitate publică // Fiat Justiția, nr.1, 1996.
66. Marin Voicu. Dreptul de proprietate. Doctrină și jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului. - București: Lumina Lex, 2003.
67. Marin Voicu, Mihaela Popoacă. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale. Tratat de jurisprudență 1991-2002. - București: Lumina Lex, 2002.
68. Paul Mircea Cosmovici. Drept civil. Drepturi reale. Obligații. Legislație. - București: ALL, 1996.
69. P. C. Vlachide. Repetiția principiilor de drept civil. Vol. I. - București: Europa Nova, 1994.
70. P. C. Vlachide. Repetiția principiilor de drept civil. Vol. II. - București: Europa Nova, 1994.
71. Vasile Gionea. Curs de drept civil. Proprietatea și alte drepturi reale. Teoria generală a obligațiilor. Contracte speciale. Succesiuni. - București: Scaiul, 1996.
72. Valeriu Stoica. Drept civil. Drepturile reale principale. Vol. I. - București: Humanitas, 2004.

Editată în Federația Rusă și în Ucraina:

73. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 1. - Москва: БЕК, 1993.
74. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 1. - Москва: БЕК, 1998.
75. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 2. Полутом 1. - Москва: Волтерс Клувер, 2004.
76. Гражданское право // Под редакцией Ю.К. Толстого, А.П. Сергеева. Часть 1. - Санкт-Петербург: Теис, 1996.
77. Гражданское право. Том 1. Учебник. // Под редакцией Ю.К. Толстого, А.П. Сергеева. - Москва: Проспект, 2002.
78. Гусев А.Н. Гражданское право. Учебник. В 3 т. Т. 1. - Москва, 2004.
79. Богатых Елена. Гражданское и торговое право. Часть 1. - Москва, 1996.
80. Баранина Е.А. Вещные права в системе субъективных прав // Актуальные проблемы гражданского права: Сборник статей. Вып. 6/ Под ред. О. Ю. Шилохвоста. - Москва, 2003.
81. Генкин Д.М., Право собственности в СССР. - Москва, 1961.
82. Гражданский кодекс Российской Федерации. Комментарий // Под ред. М. И. Брагинского. - Москва, 1995.
83. Гражданский кодекс Украины. Комментарий. Том 1. - Харьков, 2004.
84. Донцов С.Е., Гражданско-правовые внедоговорные способы защиты социалистической собственности. - Москва, 1980.
85. Егоров Н. Д. Право собственности в системе советско-гражданского права / Правоведение, 1978, № 3.
86. Ерошенко А. А. Личная собственность в гражданском праве. - Москва, 1973.

87. Иванова Н.Р. Защита права собственности в арбитражном суде: Комментарий арбитражной практики. - Москва, 2000.
88. Камышанский В.П. Право собственности: пределы и ограничения. - Москва, 2000.
89. Копылов А.В. Вещные права на землю в римском, русском дореволюционном и современном российском гражданском праве. - Москва: Статут, 2000.
90. Кочеткова Ю.А. Соотношение вещно-правовых и обязательственно-правовых способов защиты права собственности: древнеримские источники и современная Россия // Актуальные проблемы гражданского права: Сборник статей. Вып. 2 / Под ред. М. И. Брагинского. - Москва, 2000.
91. Колпакова А.В. Формы собственности и их соотношение // Актуальные проблемы гражданского права / Под ред. С.С. Алексеева. - Москва, 2000.
92. Крашенинников П.В., Маслов М.В. Кондоминиумы. Общая собственность в многоквартирных домах. - Москва, 1995.
93. Кряжевских К.П. Правовая природа самостоятельного распоряжения имуществом, приобретенного финансируемым собственником учреждением на доходы от «предпринимательской» деятельности // Актуальные проблемы гражданского права: Сборник статей. Вып. 6 / Под ред. О.Ю. Шилохвоста. - Москва, 2003 г.
94. Маркова Н.Г. Понятие и содержание права общей собственности. Очерки по Гражданскому праву. - Ленинград, 1957.
95. Маслов В.Ф. Вопросы общей собственности в судебной практике. - Москва, 1963.
96. Мейер Д.И. Русское гражданское право. Часть 1. - Москва: Статут, 1997.
97. Мейер Д.И. Русское гражданское право. Часть 2. - Москва: Статут, 1997.
98. Мушинский В.О. Основы гражданского права. - Москва: Международные отношения, 1995.
99. Научно-практический комментарий к Гражданскому кодексу Молдавской ССР / Под редакцией Яковлева В.Н., Давыдова В.И. - Кишинев, 1987.
100. Право собственности в СССР / Под редакцией Ю.К. Толстого, В.Ф. Яковлева. - Москва: Юридическая литература, 1989. (проблемы, дискуссии, предложения).
101. Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации. - Москва: Проспект, 1996.
102. Скловский К.И. Применение гражданского законодательства о собственности и владении. Практические вопросы. - Москва: Статус, 2004.
103. Скловский К.И. Собственность в гражданском праве. - Москва: Дело, 2000.
104. Смышляев Д.В. Особенности правового положения объекта незавершенного строительства // Актуальные проблемы гражданского права / Под ред. С. С. Алексеева. - Москва, 2000.
105. Суханов Е.А. Лекции о праве собственности. - Москва: Юридическая литература, 1991.
106. Суханов Е.А. Российский закон о собственности. Комментарий. - Москва: БЕК, 1993.
107. Тимонина Ю.В. Категория ограниченных вещных прав в доктрине и законодательстве (Общие положения) // Актуальные проблемы гражданского права: Сборник статей. Вып. 2 / Под ред. М.И. Брагинского. - Москва, 2000.
108. Толстой Ю.К. Содержание и гражданско-правовая защита права собственности в СССР. - Ленинград, 1955.
109. Харитонов Е.О., Сахиахметова Н.А. Гражданское право Украины. Учебник. - Харьков, 2004.
110. Харитонов Е.О., Сахиахметова Н.А. Гражданское право: Частное право. Цивилистика. Физические лица. Юридические лица. Вещное право. Обязательства. Виды договоров. Авторское право. Представительство. Учебное пособие. - Киев, 2003.
111. Чередникова М.В. О вещных правах по Гражданскому кодексу Российской Федерации // Актуальные проблемы гражданского права / Под ред. С. С. Алексеева. - Москва, 2000.
112. Шершеневич Е. Ф. Учебник русского гражданского права (по изданию 1907 г.). - Москва, 1995.

Practica judecătorească:

A. Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție.

1. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 22.11.2004, nr.38 - Cu privire la aplicarea de către instanțele economice a prevederilor legale ce țin de dizolvarea agenților economici //Buletinul CSJ a RM 1/15, 2005
2. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 22.11.2004, nr.34 - Cu privire la aplicarea Legii insolvenței de către instanțele judecătorești economice //Buletinul CSJ a RM 11/6, 2004
3. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 09.10.2006, nr.8 - Cu privire la aplicarea legislației despre apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale a persoanelor fizice și juridice //Buletinul CSJ a RM 3/16, 2007
4. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 27.03.2006, nr.2 - Cu privire la aplicarea unor dispoziții ale Codului civil și ale altor acte normative referitoare la dreptul de proprietate privată asupra imobilelor, inclusiv asupra construcțiilor anexe //Buletinul CSJ a RM 12/14, 2006
5. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 09.10.2006, nr.7 - Cu privire la practica aplicării legislației despre protecția consumatorilor la judecarea cauzelor civile //Buletinul CSJ a RM 3/4, 2007
6. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 09.10.2006, nr.9 - Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează repararea prejudiciului moral //Buletinul CSJ a RM 2/19, 2007
7. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 04.07.2005, nr.6 - Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației materiale despre încasarea prejudiciului cauzat prin vătămare a integrității corporale sau altă vătămare a sănătății ori prin deces //Buletinul CSJ a RM 12/6, 2005
8. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 31.05.2004, nr.17 - Cu privire la practica examinării de către instanțele judecătorești a cauzelor privind limitarea în capacitatea de exercițiu și declararea incapacității persoanei fizice //Buletinul CSJ a RM 7/4, 2004
9. Hotărârea Plenului CSJ a RM din 07.07.2008, nr.1 - Cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a legislației ce reglementează nulitatea actului juridic civil //Buletinul CSJ a RM 4-5/4, 2009
10. Hotărârea Plenului CSJ a RM privind aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației ce reglementează modalitățile de reparare a prejudiciului cauzat prin întârziere sau executare necorespunzătoare a obligațiilor pecuniare, cu excepția celor izvorâte din contractul de credit bancar sau împrumut nr. 9 din 24.12.10;
11. Hotărârea Plenului CSJ a RM cu privire la unele chestiuni referitoare la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației la soluționarea litigiilor legate de contractele de împrumut nr. 8 din 24.12.10

B. Hotărârile și deciziile Curții Supreme de Justiție pe dosare concrete.